

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Helsingissä
2 päivänä joulukuuta 1993
Lausunto n:o 34

Lakivaliokunnalle

Lakivaliokunta on kirjeellään 19 päivältä marraskuuta 1993 pyytänyt perustuslakivaliokunnan lausunnon hallituksen esityksestä n:o 278 laiksi entisen Jugoslavian alueella tehtyjä rikoksia käsittelevän kansainvälisen tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioistuimelle annettavasta oikeusavusta.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina lainsäädäntöneuvos Heikki Karapuu oikeusministeriöstä, lähetystöneuvos Martti Koskeniemi ulkoasiainministeriöstä, oikeustieteen tohtori Ora Meres-Wuori ja apulaisprofessori Martin Scheinin.

Käsiteltyään asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki entisen Jugoslavian alueella tehtyjä rikoksia käsittelevän kansainvälisen tuomioistuimen toiminnasta ja tuomioistuimelle annettavasta oikeusavusta. Esityksen taustalla on se, että YK:n turvallisuusneuvosto on 25.5.1993 hyväksynyt päätöslauselman, jolla perustetaan entisen Jugoslavian alueella tehtyjä, vakavia kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkauksia käsittelevä kansainvälinen tuomioistuin.

Ehdotettuun lakiin sisältyvät säännökset muun muassa tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioistuimen päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta Suomessa. Lain on tarkoitus tulla voimaan sen perustana olevan veloitteen mukaisesti vuoden 1994 alusta.

Esityksen säätämisyjärjestysperustelujen mukaan lakiehdotus on käsiteltävä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä perusteluissa yksilöidystä syistä. Johtolauseensa mukaan lakiehdotus on käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 69 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

Valiokunnan kannanotot

Suomi on YK:n jäsenenä sitoutunut hyväksymään ja täyttämään turvallisuusneuvoston päätökset peruskirjan mukaisesti (YK:n peruskirjan 25 artikla).

YK:n peruskirja on saatettu Suomessa voimaan asetuksella 51/56. Tässä käytetty voimaansaattamistapa ei ole voinut merkitä valtionsisäisen järjestelmän kannalta muutosta siihen, miten turvallisuusneuvoston velvoittavat päätökset valtiosäännön mukaan tulevat voimaan Suomessa. Peruskirjan asetuksentasoisesta voimaan saattamisesta näin ollen seuraa, että jos YK päättää uusista lainsäädännön alaan kuuluvista jäsenvelvoitteista, niiden ei voi katsoa tulevan voimaan Suomessa peruskirjan nojalla vaan tähän tarvitaan erillinen voimaansaattamistoimi (vrt. PeVL 5/1961 vp).

Tällainen erillinen toimi tarkoittaa valtiosopimuksena hyväksytyn YK:n peruskirjan nojalla jo Suomea kansainvälisesti sitovan uuden veloitteen kansallista voimaan saattamista. Voidaan siten sanoa, että asiallisesti tällöin on kysymys YK:n uuden päätöksen takia välttämättömäksi tulleesta YK:n peruskirjaan liittyvästä uudesta voimaansaattamistoimesta.

Valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentti koskee sanamuotonsa mukaan lakiehdotusta, jolla hyväksytään rauhansopimukseen tai muihin valtiosopimukseen sisältyviä lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Edellä esitetyn perusteella on katsottava, että YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmasta ja siihen liittyvästä tuomioistuimen perussäännöstä johtuva, esityksen mukainen asiasisältöinen voimaansaattamislakiehdotus on sellainen kuin tässä perustuslainkohdassa tarkoitetaan.

Lakiehdotus koskee valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentin jälkimmäisessä virkkeessä tarkoitettuihin tavoin perustuslakia niissä kohdissa, jotka on mainittu esityksen säätämisyjärjestyks-

perusteluissa. Lausuntoon n:o 15/1992 vp viitaten valiokunta huomauttaa, että lakiehdotuksen johtolause on muutettava seuraavasti: "Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentissa määrättyllä tavalla, säädetään:"

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että lakiehdotus on käsiteltävä siinä valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentissa säädetyssä järjestyksessä, jota noudatetaan asian koskiessa perustuslakia.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Niinistö sekä jäsenet Jansson, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kos-

kinen, Laine, M. Laukkanen, J. Leppänen, Moilanen, Nikula, Varpasuo, Vistbacka, Vähänäkki ja Väistö.
